

№ 20/1958.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting
med förslag till folkskollag för landskapet
Åland.

Landstinget antog vid senaste vintersession en folkskollag för landskapet Åland, som var avsedd att träda i kraft den 1 inkommande augusti. Emellertid beslöt Republikens President vid föredragning den 28 sistlidne juni, att Landstingets beslut skall förfalla. Republikens President stöder sig därvid på Högsta domstolens i ärendet avgivna utlåtande, som är av följande lydelse:

"Till Republikens President.

I skrivelse den 21 sistlidna maj har justitieministeriet meddelat, att Republikens President vid föredragning i statsrådet samma dag beslutat infordra Högsta domstolens utlåtande i anledning av Ålands landstings den 27 mars 1958 fattade beslut om antagande av folkskollag för landskapet Åland, varhos ministeriet bilagt skrivelsen landstingets beslut med därtill hörande handlingar och Ålandsdelegationens yttrande i ärendet.

Med anledning härav har Högsta domstolen i det syfte 14 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 stadgar ägnat ifrågavarande landstingsbeslut granskning och får i avseende å utlåtande värdsamt anföra följande:

Förevarande landstingsbeslut hänför sig till lagstiftningen angående undervisningsväsendet, på vilket område landstinget enligt 13 § 1 mom. 2 punkten självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörighet med de begränsningar 11 § 2 mom. 6 punkten samma lag angiver. I sistsagda lagrum är rikets lagstiftande organ förbehållet stiftandet av allmän lag eller utfärdandet av förordning, då ärendet rör bland annat grundsatsen om allmän läroplikt, såvitt fråga är därom, vilka barn som äro underkastade läroplikt och under vilka åldersår läroplikt skall tillämpas. Jämlikt 19 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen underliggert den å statsmyndighet ankommande tillsynsbefogenheten över undervisningsväsendet, för såvitt angår de till rikets lagstiftningsbehörighet hänfödda områdena av detsamma, också rikets allmänna förvaltning. För vinnande av enhetlighet och överskådlighet kan dock enligt 14 § 4 mom. sagda lag i landskapslag upptagas bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, men skola dessa i sak överensstämma med motsvarande bestämmelser i rikets lag. Vidare har landstinget rätt att jämlikt 13 § 3 mom. självstyrelselagen i landskapslag bemyndiga landskapsstyrelsen att vid behov meddela föreskrifter angående

verkställighet och tillämpning av landskapslagen genom landskapsförordning. Vid genomgåendet av det granskning underkastade landstingsbeslutets enskilda stadganden har Högsta domstolen funnit, att landstinget iakttagit självstyrelselagens berörda stadganden i övrigt utom i nedannämnda fall.

I 36 § 2 mom. landstingsbeslutet stadgas, att läroplikten för blint eller dövt barn varar tio år, enligt vad därom genom landskapsförordning stadgas. Avsikten är utan tvivel att i landskapsförordningen bestämma under vilka åldersår dylika barn äro läropliktiga. Detta kan slutas därav, att riksdagen i sitt svar på regeringens proposition med förslag till den i riket sedermera den 1 juli 1957 givna folkskollagen förutsatt, att emedan enligt erhållen utredning döva barns fullgörande av läroplikten borde begynna cirka två år tidigare än normalt, i den uti rikslagens 41 § 2 mom., vilket stadgande landstingsbeslutets ifrågavarande stadgande motsvarar, avsedda förordningen borde antagas bestämmelse härom. Såsom ovan framhållits ankommer det emellertid uteslutande på rikets lagstiftande organ att bestämma, under vilka åldersår läroplikten skall tillämpas. I 85 § landstingsbeslutet stadgas åter, att ändring i beslut, fattat av folkskoldirektion, folkskolnämnd och folkskolinspektör, må sökas genom besvär, i enlighet med vad därom stadgas i landskapsförordning. Rättegångsväsendet, vartill sistnämnda stadgande hänför sig, utgör enligt 11 § 2 mom. 13 punkten självstyrelselagen dock även ett sådant område, på vilket lagstiftningsrätten uteslutande tillkommer riket. Landstinget har sålunda uti landstingsbeslutets sistsagda tvenne stadganden bemyndigat landskapsstyrelsen att medelst landskapsförordning utfärda bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, ehuru det icke är därtill berättigat.

Enligt 83 § 1 mom. landstingsbeslutet tillkomme den allmänna ledningen av och tillsynen över folkskolväsendet landskapet och handhavandet därav närmast landskapsstyrelsen. Då stadgandet är så avfattat, att enligt detsamma den allmänna tillsynsbefogenheten jämväl komme att omfatta den del av undervisningsväsendet, som jämlikt 19 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen underliggert rikets allmänna förvaltning, strider detta stadgande i landstingsbeslutet mot sistsagda stadgande i självstyrelselagen.

På grund av det ovan anförda finner Högsta domstolen landstinget hava överskridit sin lagstiftningsbehörighet och får därför hemställa, att Republikens President måtte förordna, att landstingsbeslutet i fråga finge förfalla.

De justitieministeriets skrivelse bilagda handlingarna återställas härjämte. Helsingfors den 16 juni 1958.

HÖGSTA DOMSTOLEN:

(Underskrifter)."

Då det är av vikt att de nya stadgandena om folkskolvsäendet bringas i kraft så snart som möjligt, har landskapsstyrelsen uppgjort ett nytt förslag till landskapslag i ämnet. Detta förslag är till övriga delar likalydande med Landstingets ovannämnda beslut men de stadganden, som icke vunnit Högsta domstolens förord, ha ändrats. Då landskapslagen icke kan publiceras före den 1 augusti detta år, föreslår landskapsstyrelsen, att stadgandet om landskapslagens ikraftträdande ändras så, att landskapslagen skall tillämpas från nämnda datum. Betydelsefullt är i synnerhet att stadgandena om understöd ur landskapsmedel för folkskolväsendet kunna tillämpas från stundande läsårs början.

Med stöd av det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt föreslå,

att Landstinget måtte antaga en folkskollag för landskapet Åland i enlighet med sitt den 27 mars detta år fattade beslut med följande ändringar:

36 § 2 mom.

För blint eller dövt barn varar läroplikten tio år, enligt vad därom är stadgat i rikets lagstiftning.

83 § 1 mom.

Den allmänna ledningen av och tillsynen över folkskolväsendet tillkommer landskapet och handhaves närmast av landskapsstyrelsen, såvitt icke ledning och övervakning enligt självstyrelselagens för Åland stadganden äro förbehållna rikets myndigheter. Landskapsstyrelsen biträdes häri av en folkskolinspektör, som är landskapets ordinarie tjänsteman.

85 §.

I beslut, fattat av folkskoldirektion, folkskolnämnd och folkskolinspektör, må ändring sökas genom besvär, såsom därom är stadgat i rikets lagstiftning.

91 §.

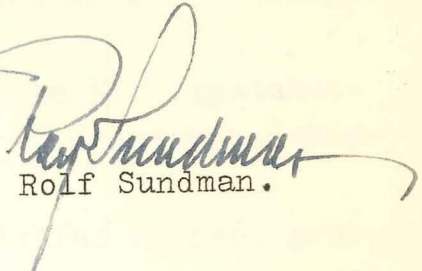
Denna landskapslag tillämpas från den 1 augusti 1958. Räknat från ----- (liksom Landstingets ovannämnda beslut)-----.

-4-

Mariehamn, den 2 juli 1958.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson.

Landskapssekreterare Rolf Sundman.